תורה לדעת

N.Y.C. TIME
זמן הדלקת נרות - 4:16
סוף זמני ק"ש - 8:40
- 9:16
סוף זמן תפלה - 10:04
דף היומי לשבת: **ערכין ד'**

פרשת ויצא

"ויאמר להם הידעתם לבן בן נחור ויאמרו ידענו. ויאמר להם השלום לו ויאמרו שלום" (כט:ה). בספר ושלל לא יחסר איתא: מה התכוון יעקב כאשר התעניין אצל בני העיר אודות לבן וביקש לדעת "השלום לו"?

ביאור נחמד בדרך הלצה רשם תלמיד מפיו של הגאון בעל חתם סופר מפרעשבורג: בגמ' (כתובות קה:) אמר אביי: האי צורבא מרבנן דמרחמין ליה בני מתא, לאו משום דמעלי טפי, אלא משום דלא מוכח להו במילי דשמיא. [ת"ח שבני עירו אוהבים אותו, אין זה משום שהוא מעולה ביותר, אלא משום שאינו מוכיח אותם על שאינם מקיימים מצוות כראוי]. הרי שהכלל הוא, שלצדיק אין שלום עם בני עירו, משום שצריך תמיד להוכיחם על מעשיהם הרעים. ועל כן שונאים אותו, כפי שמספרת הגמ' על רבה, שבני פומבדיתא היו שונאים אותו מפני שהי' מוכיח אותם. דבר זה ידוע הוא, ומעשים שבכל יום יוכיחו ...

לא פלא א"כ, שכאשר רצה יעקב לדעת האם לבן הוא צדיק, הקדים ושאלם: "השלום לו", כי אם יש לו שלום עם בני עירו - מן הסתם אינו צדיק ...

❖

"ויגל את האבן מעל פי הבאר" (כט:י). בתפילת גשם אנו אומרים: זכור טען מקלו ועבר ירדן מים, יחד לב וגל אבן מפי באר מים, כנאבק לו שר בלול מאש וממים, לכן הבטחתו היות עמו באש ובמים.

ויש להבין: מהי לשון "טען", ולמה לא כתב "ויקח" [כמו שכתוב לקמן בפרשה: "ויקח יעקב מקל לח ולוז וערמון"]. ועוד: מהו "יחד לב". ושוב: מהו "כנאבק" בכ"ף הדמיון. וגם יש להבין - דבהושענא רבה, בפיוט תענה אמונים אומרים "טען וגל אבן מבאר מים" - דמשמע ש"טען מקלו" קשור לזה שהי' בכחו ל"גל אבן מבאר מים".

ושמא יש להבין הענין ע"פ מה שהסבירו הרבה מגדולי בעלי המוסר, וגם ביאר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל דהיות "יחד לב וגל אבן מפי באר מים", היא, שעל ידי יחוד הלב ולא על ידי כח הזרוע גל יעקב אבן מפי באר מים. וכך מפורש בתחילת פרשה זו: "וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם" (כט:א) ופירש"י: נשא לבו את רגליו ונעשה קל ללכת. הרי שגם פעולת הרגלים כמו הידים מקורה בלב.

ועיין בס' ברכת שמעון להג"ר ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל (מועדים וזמנים, עמ' קי"ח) שכתב: מעשה גבורה שהראה יעקב אבינו לא היתה זו גבורה טבעית, וכן לא נזכרו במקום אחר סיפורי מעשה גבורה טבעית, וכן לא נזכרו במקום אחר סיפורי מעשה גבורה מיעקב אבינו, אלא שיחד לב להתאזר בכוחות גבורה נפשית, וע"י זה גל האבן מעל פי באר מים, וזה "כנאבק לו שר בלול מאש ומים" - כמו המאבק עם המלאך שהי' מאבק רוחני ולא מאבק גשמי, כן בבחינה זאת היו מעשי גבורותיו של יעקב אבינו, ולזה מבקשים שזכותו תעמוד לנו, עכ"ל.

ואפשר לומר שכח הרוחני שלו בא מהכרת הבורא, ומאיפה בא להכיר את בוראו? מצינו שבקריאת שמע מבואר: "ה' אלקינו ה' אחד", וכיצד מכירים הבורא ואחדותו? ע"י "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך על לבבך" [רצונך להכיר] דהיינו על ידי עסק התורה.

ומסירת הנפש של יעקב ללימוד התורה ניכר ממקלו, דאיתא בפענח רזא מבעלי התוספות עה"פ "ויצוק שמן על ראשה" (כח:יח) וקשה, הלוא אליפז בן עשו רדף אחריו וגזל ממנו כל אשר לו, ומהיכן נטל א"כ השמן? ויש לומר דמקלו נשאר לו, כדכתיב "כי במקלי [עברתי את הירדן הזה]", והוא הי' חלול, שהביא עמו תמיד שמן שהי' לו להדליק ללמוד תורה, עכ"ל. ויש מפרשים שמסר יעקב נפשו על המקל ולא נתנו לאליפז מפני שהי' שמן טמון בתוכו והוצרך לו השמן כדי להדליק בו נר ללמוד תורה לאורו בלילה, כי התורה היתה עיקר חיות של יעקב.

ועיין בפ' חלק (סנהדרין צד:): חובל עול של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו, דהיינו שזכו לנצח את סנחריב בזכות השמן - שמסמל לימוד התורה תמידי - גם בלילה - בציווי חזקיהו.

ולפי"ז יש לפרש: "זכור טען מקלו" - שטען את מקלו החלול בשמן, כדי שיוכל לעסוק בתורה גם בלילה - ועל ידי זכות התורה הכיר את בוראו והי' בו הכח הרוחני - היחוד לב - שעל ידו זכה לגלות אבן מעל פי באר מים, כמו שהי' בו כח רוחני כשנאבק עם שרו של עשו.

וזהו מה שאומרים בהושענות: "טען" - ע"י שמילא מקלו בשמן בכדי ללמוד תורה, זכה לכח רוחני עד שיחד לב וגל אבן מעל פי הבאר.

❖

"וישכם לבן בבוקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם" (לב:א). בס' לולי תורתך איתא: הספורנו הביא כאן דברי חז"ל (מגילה טו.) לעולם אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך, שהרי שני גדולי הדור ברכום שני הדיוטות [נכרים] ונתקיימה בהן, ואלו הן: דוד [מארוונה] ודניאל [מדריווש]. אף כאן ציינה התורה ברכת לבן הארמי לאמהות הקדושות ולשבטי קה. על אחת כמה וכמה ברכת יהודי!

ופעם חש מרן [הגר"א שך] זצ"ל חולשה נוראה עם צאת השבת, והתלבט האם לעלות לישיבה לתפלת ערבית. אמר אחד מבני הבית: הלוא במצבו ודאי אינו מחוייב בתפלה בציבור, ומדוע לא יתפלל בביתו?

וענה שאכן, ודאי פטור הוא ואינו חייב לעלות. אבל מתלבט הוא בגדרי ספק פיקוח נפש. כי במצבו, מי יודע, אולי ברכת 'שבוע טוב' מפי אחד הבחורים היא שתעזור לו לעבור את השבוע בשלום. ועלה לישיבה ...

❖

בענין המתפלל תפילה אחת בשעה שהציבור מתפלל תפילה אחרת, אם זה נחשב כתפילה בציבור

עה"פ "ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש" (כח:יא), פירש"י ע"פ הגמ' (ברכות כו: ירושלמי ברכות פ"ד ה"א): ורבותינו פירשו לשון תפילה כמו "ואל תפגעי בי" (ירמי' ז:טז), ולמדנו שתיקן תפילת ערבית, ושינה הכתוב ולא כתב "ויתפלל", ללמדך שקפצה לו הארץ וכו'. "כי בא השמש" - הי' לו לכתוב: "ויבוא השמש [וילן שם"]. "כי בא" משמע ששקעה לו חמה פתאום, שלא בעונתה, כדי שילין שם.

עיין בפני יהושע (ברכות כו: על תוס' ד"ה יעקב תיקן תפילת ערבית), שכותב: מיהו, כל זה כתבתי לשיטת התוספות, אמנם, לולי דבריהם הי' נראה לי דתפילת יעקב באותו זמן לא הי' בדעתו לקובעה תפילת ערבית, אלא שרצה להתפלל דרך נדבה, כדמשמע לישנא דהתם דאמר, אפשר שעברתי על מקום שהתפללו אבותי. אלא, לאחר שראה יעקב ששקעה לו החמה שלא בעונתה, משום הכי לאחר כך נקבע זמן תפילת ערבית לאחר שקיעת החמה וכו', ונראה שמזה הטעם קיימא לן תפילת ערבית רשות, והוי קשיא לן מהיכי תיתי היא כיון דיעקב [שהי' בחיר האבות] תיקנה. ולמאי דפרישית אתי שפיר כיון שהוא עצמו לא התפלל אותה התפילה אלא דרך נדבה. ובדרוש הארכתי עוד להוכיח שבאותו שעה הי' מתפלל תפילת מנחה לפי מה שמצאתי במדרש שהשקיע הקב"ה חמה שלא בעונתה שתי שעות ועוד הוכחות אחרות שלאחר ששקעה לו החמה חזר והתפלל תפילת ערבית, וכאן אין להאריך יותר, ודו"ק, עכ"ל.

כוונת הפנ"י היא דתפילת ערבית רשות משום שבשעה שהתפלל יעקב תפילתו לא היתה כוונתו לתקן תפילה חדשה, רק ביקש להתפלל תפילת מנחה (לפי ההסבר האחרון בפנ"י) אלא שהקב"ה השקיע את החמה שלא בעונתה וממילא נעשית תפילתו תפילת ערבית. ומכיוון שלא כיוון יעקב לתקן אז תפילה חדשה, ממילא נשארה תפילתו רשות.

הבה נעיין בדין מי שמתפלל תפילה אחת בשעה שהצבור מתפלל תפילה אחרת - אם זה נחשב כתפילה בצבור.

בשו"ע בהל' תפילה (או"ח סי' צ' סע' ט') נפסק ע"פ הגמ' בפ"ק דברכות: ישתדל אדם להתפלל בבית הכנסת עם הצבור, ואם הוא אנוס שאינו יכול לבוא לבית הכנסת, יכוין להתפלל בשעה שהצבור מתפללין.

וכותב הרמ"א: והוא הדין בני אדם הדרים ביישובים ואין להם מנין, מ"מ יתפללו שחרית וערבית בזמן שהצבור מתפללין.

ומסיים המחבר: וכן אם נאנס ולא התפלל בשעה שהתפללו הצבור והוא מתפלל ביחיד, אע"פ כן יתפלל בבית הכנסת.

וכותב המג"א (ס"ק י"ז): משמע בע"ז (ד:) דאם מתפלל מוסף בשעה שהצבור מתפללין שחרית, לא מקרי "בשעה שהצבור מתפללין". ואיתא שם בתוס' דאם מתפלל בשעה שהציבור מתפללים, אין תפילתו נדחית, אבל אינה נשמעת אלא עם הצבור בבית הכנסת. מיהו, אפשר דדווקא בשעת חרון קאמרי, עיין מה שכתבתי סוס"י תקצ"א, עכ"ל.

ומסביר המחצית השקל: משמע בע"ז (ד.): דאמר רב יוסף, לא לצלי אניש מוסף בריש שתא [בראש השנה] בג' שעות ראשונות מן היום, דאז שעת חרון למעלה, דלמא מעיני בעובדי' ומדחי לתפילתו. ופריך הש"ס, אי הכי, אפילו תפילת שחרית ג"כ לא יתפלל בג' שעות הראשונות. ומשני, כיון דצבורא נמי מצלי אז שחרית, אין תפילתו נדחית כיון דמתפלל על כל פנים בשעה שהצבור מתפללין, עד כאן. הרי דאפילו בשעה שהצבור מתפללין שחרית אין לו להתפלל מוסף, שלא תהי' נדחית. על כרחך צריך לומר דזה לא מקרי בשעה שהצבור מתפללין, עכ"ל.

בפ"ק דברכות (ו.) איתא: תניא, אבא בנימין אומר אין תפילה של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת, שנאמר: "לשמוע אל הרנה ואל התפילה" (מל"א ח:כח). במקום רינה [פירש"י: בבית הכנסת ששם אומרים הצבור שירות ותשבחות בנעימת קול ערב], שם תהא תפילה.

ומסתפק הצל"ח (שם) אם כוונת אבא בנימין אם המקום גורם, ואפילו אם אין הצבור מתפללים עכשיו יתפלל ביחידות בבית הכנסת, או אם הציבור גורם, ואם אין צבור בבית הכנסת עדיף להתפלל בציבור חוץ לבית הכנסת.

בסוף דבריו כותב הצל"ח: ולכן נראה לענ"ד דתפילת הצבור גם לדעת התוס' נשמעת בכל מקום שמתפללין, ותפילה של יחיד כשהוא לבדו אפילו בבית הכנסת אינו בטוח שתהא נשמעת, אם היחיד מתפלל בבית הכנסת בעת שהצבור שם, אף שנתאחר וכבר סיימו הצבור תפילתם אלא שהם עדיין עוסקים בשירות ותשבחות כמו אשרי ובא לציון וכדומה, והיחיד מתפלל שם, תפילתו נשמעת, והיינו "לשמוע אל הרינה ואל התפילה", הואיל והקב"ה שומע אל הרינה של הצבור, שומע ג"כ תפילה של היחיד, וקל וחומר אם מתפלל בבית הכנסת שחרית בעת שהצבור מתפללים מוסף. והמג"א (סי' צ' ס"ק י"ז) שכתב דמשמע במס' ע"ז דאם מתפלל מוסף בעת שהצבור מתפללים שחרית לא מקרי בשעה שהצבור מתפללים, היינו כשאינו מתפלל עמהם בבית הכנסת, אבל אם התפלל עמהם בבית הכנסת לא זו שאינה נדחית, אלא אפילו נשמעת.

במ"ב (סי' צ' ס"ק ל') איתא: משמע בע"א (ע"ז ד:) דאם מתפלל מוסף בשעה שהצבור מתפללין שחרית, לא מקרי בשעה שהצבור מתפללין, ואם מתפלל עמהם בבית הכנסת, מיקרי תפילת הצבור (צל"ח ומגן גבורים). ועיין בספר התפילה בצבור (פ"ב הערה י"ג) שכותב: ואף שמלשון המ"ב משמע שהבין בדברי הצל"ח שבאופן כזה הוי תפילת הצבור, עיי"ש בצל"ח, ולכאורה אין זה מפורש בדבריו וכ"כ בשו"ת חבצלת השרון (או"ח סי' ב') שאין כוונת הצל"ח דמיקרי תפילה בצבור גמורה. ומ"מ נראה שלדעת המ"ב, מסתבר, שיש לדלג פסוקי דזמרה כדי להגיע לשמונה עשרה של שחרית בזמן שהצבור מתפללים מוסף, וצ"ב.

ועיין בשו"ת באר יצחק (סי' כ') שהעלה הגרי"א זצ"ל ע"פ המג"א דהמתפלל שחרית בשעה שהצבור מתפללים מוסף דאין זה נחשב תפילה עם הצבור, והוכיח בכמה ראיות מן הירושלמי והראשונים דאע"ג דשחרית היא תדירה, מ"מ תפילה בצבור נחשבת מקודש, וממילא המאחר לבוא לבית הכנסת בימים שיש בהם מוסף, והצבור עומדים להתפלל מוסף והוא עדיין לא התפלל שחרית, שיכול להתפלל מוסף עם הצבור ואח"כ יתפלל שחרית ביחידות, ואין בכך כלום שמשנה את הסדר.

אולם, בשו"ת ויאמר בועז (חדאד, ח"ג סי' ה') חולק, ומכריע שמכיון שהשו"ע לא כתב אלא ישתדל אדם להתפלל עם הצבור", ואין זה חיוב גמור, ומאידך, הקדמת שחרית למוסף הוא דין וחיוב גמור, על כן יתפלל שחרית ומוסף ביחידות.

ועיין בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סי' ס"ח) שמאריך לחלוק על פסק

הבאר יצחק, וס״ל דברור שאינו רשאי להתפלל מוסף קודם שחרית אף כשהמוסף יהי׳ בצבור.

ועיין שו״ת מנחת יצחק (ח״ב סי׳ קל״ב) ועיין באורחות רבינו (ח״א עמ׳ נ״א אות קס״א).

ועיין בס׳ התפלה בצבור (פ״ב סוף הערה י״ג) שכותב: וכמובן שלפסק המ״ב שהמתפלל בבית הכנסת שחרית בעת שמתפללים הצבור מוסף, הרי זו תפילה בצבור, א״כ יעמוד לשמונה עשרה של שחרית בעת שהם אומרים מוסף, ויוכל להתפלל מוסף עם חזרת הש״ץ (עיין מ״ב סי׳ ק״ט ס״ק י״ד), וירויח שניהם.

עוד איתא שם (פ״ב סע׳ ד׳-ו׳): המתפלל בבית הכנסת שחרית בעת שהצבור עומדים להתפלל מוסף או להיפך, כיון שנמצא עמהם בבית הכנסת, תפילתו תפילה בצבור. והוא הדין בראש חודש, אף שתפילין בראשו.

[עיין שו״ת שלמת חיים (ח״א סי׳ ל״א), והיינו [שיתפלל שחרית בשעה שהציבור מתפלל מוסף] כשאין לו אפשרות להתפלל במקום אחר עם מנין המתפללים שחרית. וטוב שיפרסם בין הנוכחים שהוא מתפלל שחרית וכל מטרתו לזכות במעלת תפילה בצבור. והוסיף שם עוד, להיפך, כשהצבור מתפללים שחרית והוא מוסף, לא יחלוץ את התפילין, עיי״ש].

מי שאיחר לבוא לבית הכנסת, ומצא מנין שמקדימים להתפלל ערבית, ויש לו מנין מאוחר יותר לערבית, מתפלל מנחה בעת שהצבור מתפללים ערבית, ונקרא מתפלל בצבור [כדברי הפמ״ג (סי׳ רל״ו, הו״ד במ״ב שם ס״ק י״א), שתפילת ערבית מתפלל בלילה עם המנין השני, אך כשאין לו מנין אחר בלילה, מתפלל מנחה בעת שהם קוראים שמע וברכותיה, וכשיגיעו לשמונה עשרה עומד עמהם בתפילת ערבית, ואח״כ קורא קריאת שמע וברכותיה כדין, שהרי א״צ להסמיך לכתחילה גאולה לתפילה של ערבית].

יחיד המתפלל שחרית בשעה שהחזן אומר חזרת הש״ץ של מוסף או להיפך, מסתבר שתפילתו תפילה בצבור, וכשמגיע לקדושה, יש אומרים שאומר את נוסח הקדושה עם הש״ץ אף שאין זו קדושה של תפילתו (רמ״א סי׳ ק״ט סע׳ ג׳, והביא שם המ״ב ס״ק י״ז דמשמע מהחיי אדם וכן מהפרישה שאומר עמם את כל נוסח הקדושה - כתר או נעריצך, דכל הקדושות ענין אחד כי העיקר בקדושה הוא אמירת קדוש וכו׳ וברוך וכו׳).

אך המתפלל ערבית בשעה שהש״ץ של צבור שמאחרים אומר חזרת תפילת מנחה, אינו מפסיק לקדושה (מאירי, ברכות כא:) והטעם, שלא התירו להפסיק בשמונה עשרה לאמירת קדושה במקומה אלא בתפילה שיש בה קדושה. ועיין גם בשו״ת יביע אומר (ח״ו סי׳ כ׳) ששותק ושומע בלבד.

בן חוץ לארץ השוהה ביו״ט שני בארץ ישראל ומתפלל במנין של בני ארץ ישראל, נחשבת תפילתו, תפילה בצבור, ואף שהם מתפללים שמונה עשרה של חול, והוא מתפלל של יו״ט (אשי ישראל פ״ח סע׳ ט״ו בשם הגרש״ז אויערבוך זצ״ל בספר יו״ט שני כהלכתו סי׳ ט׳ סע׳ ו׳). ועיין בשו״ת חלקת יעקב (ח״ג סי׳ קמ״ו) דיש לו רק מעלה שמתפלל בשעה, שהצבור מתפלל. אמנם, עיין בספר יו״ט שני כהלכתו (פ״ג הערה כ״ח) בשם הגרשז״א זצ״ל דלבן ארץ ישראל בחוץ לארץ שמתפלל תפילת חול עם צבור המתפללים תפילת יו״ט דאין זה נחשב לתפילה בצבור, ועיין באשי ישראל (פמ״א הערה קפ״ב) שמעורר זה.

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

TORAH LODAAS

Parshas Vayeitzei
© copyright 2026
by Rabbi Matis Blum z"l

רוחמה ליבא בת רבקה לרפו"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפו"ש
לז"נ אסתר בת שלמה זלמן שטרן ע"ה

"והנה סלם מצב ארצה"(כח:יב)

"And behold a ladder was standing on the earth."

The *Ba'al Haturim* notes that the word **סולם** has the same numerical value as **ממון** [money], as well as **עוני** [poverty]. This represents the economic ladder of life in this world in which some people are ascending and acquiring **ממון** while others are descending and becoming **עניים**.

"ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש וגו' והי' ה' לי לאלקים" (כח:כ,כא)

"... and if He will give me bread to eat and clothes to wear ... and Hashem will be my G-d."

Hagaon Reb Yisroel Salanter, Z'T'L', explained that Yaakov promised that even if Hashem will provide him with his physical needs, he will not forget the source of the wealth - "and Hashem will be my G-d."

"וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם" (כט:א)

"And Yaakov lifted his feet and went to the land of Bnei Kedem."

Why is it necessary to say that he "lifted his feet"; wouldn't it have been sufficient to say, "And Yaakov went to the land of Bnei Kedem"?

The *Brisker Rov, Z'T'L',* noted that until this point Yaakov merited *Kefitzas Haderech* - he was miraculously transported and did not have to lift a foot. From that point on he walked on his own locomotion. This was the *Chiddush* in stating that at that point in time, "Yaakov lifted his feet."

"וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו וגו'" (לא:א)

"And he heard the sons of Lovon saying, 'Yaakov took everything of our father's ...'"

Hagaon Rav Itzeleh, Z'T'L', of Volozhin explained the words of Lovon's sons with a parable: A craftsman refused to divulge the secrets of his trade to his worker for fear that the worker would become so skillful that he would put him out of business. As time went on, though, the worker picked up the "tricks of the trade" and become renowned as a skilled craftsman. The sons of the original craftsman complained that the proficiency of the worker was due to the efforts of their father.

This was what Lovon's sons meant: Yaakov took the chief quality of our father - deceit and manipulation - and made all of his wealth through it.

"וישב לבן למקומו, ויעקב הלך לדרכו" (לב:א,ב)

"... and Lovon returned to his place. And Yaakov went on his way ..."

The *Meshech Chochma* notes that in spite of the fact that Lovon lived with Yaakov the Tzaddik for so many years, he refused to be influenced by him to improve himself. "And Lovon returned to his place" - unchanged from his original and corrupt and immoral conduct.

By the same token, Yaakov remained true to his convictions, despite Lovon's attempts to influence him. Even after all of the years that he lived with Lovon, **ויעקב הלך לדרכו** - Yaakov went his own way - the way of Torah and Chesed.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

Although the Halacha (Orach Chaim 237) is that *Tefillas Arvis* is a *Reshus*, we have now accepted it as a *Chova*.

Hagaon Rav Yaakov Emden, Z'T'L', in Mor U'ketzia (Orach Chaim 268) rules that *Tefillas Arvis* for Shabbos and Yom Tov all agree is obligatory (*Chova*).

The Sho'eil U'Meishiv (I:2:44) explains that since Ma'ariv corresponds to the *Eivorim* and *Pedarim* of the Korbonos that were not burned during the day could be burned throughout the night, since there was no specific time for them to be burned at night, the Tefilla at night has no *Keva*. However, since the *Eivorim* and *Pedarim* were not burned at all on Friday or Yom Tov night, the night Tefilla then is an independent obligation.

Others say that since one must say *Kiddush Hayom* in Tefilla on Shabbos and Yom Tov, the Tefilla then is a

Chova (Toldos Ze'ev on Shabbos, P. 127).

According to the Re'ah (Brochos 27b), Ma'ariv is obligatory even on Motzaei Shabbos since one should say Havdala in *Chonein Hada'as*.

The Chida in Machazik Bracha (Orach Chaim 268) notes that the Rambam (Hilchos Tefilla 3:7) seems to hold that Ma'ariv is always a Reshus.

QUESTIONS OF THE WEEK

1) What was the normal travelling time from Kiryas Arba to Charan, and how long did it take Yaakov to cover that distance?
2) What became of the stone that Yaakov placed under his head?
3) Did Rochel and Leah share the same mother?
4) Who was Zevulun's twin sister?
5) Which angels met Yaakov when he was returning to Eretz Yisroel from Lovon's home?
6) How old was Reuvein when he brought the *Duda'im* to Leah?
7) How old were Rochel and Leah when they married Yaakov?
8) Which was the only Sheivet who was born on Yom Tov?
9) What was unique about the *Terafim* of Lovon, and why did Rochel steal them?
10) Who were the only two children of Yaakov who were born without a twin [or triplet]?
11) Where did Rochel Daven that Binyomin should not go into Golus with the ten *Shevatim*?
12) Where is Mordechai's name alluded to in the words "כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי"?
13) What had the stones that Yaakov slept on previously been used for?
14) In which place mentioned in this week's Parsha does the *Mal'ach Hama'ves* not have the right to enter?

ANSWERS

1) The normal travelling time from Kiryas Arba to Charan was seventeen days. Yaakov travelled the distance in twelve hours (Chizkuni 28:10).
2) The stone that Yaakov slept on when he had his dream was the *Even Shesi'a* in the Beis Hamikdash, and the *Mizbei'ach* to which Yitzchok had been bound (Chizkuni 28:11, 18; Pirkei D'Rebbi Eliezer 35).
3) Although most sources indicate that Rochel and Leah had the same mother and father, the Chizkuni (29:28) cites a view that maintains that they had two different mothers. (Also, see answer #7).
4) Some say that Dina was Zevulun's twin sister (Chizkuni 30:21). (Also, see answer #10).
5) Rashi states that the angels that Yaakov met when he returned to Eretz Yisroel were the angels of *Chutz La'aretz* and Eretz Yisroel. The Chizkuni (32:8) says that the angels were Michoel [Yaakov's *Mal'ach*] and Sama'eil [Eisov's *Mal'ach*].
6) Four years old (Midrash Lekach Tov, Bereishis 30:14).
7) According to the Seder Olam Rabba (2), Rochel and Leah were twins and they were 22 years old when they married Yaakov.
8) Leivi (Yalkut Shimoni 162).
9) The *Terafim* of Lovon spoke, and Rochel stole them to prevent them from telling Lovon that Yaakov and his family had fled. Additionally, she wished to remove the Avoda Zoro from her father's home (Pirkei D'Rebbi Eliezer 36).
10) According to the Pirkei D'Rebbi Eliezer (36) - Yoseif and Dina. The Gemorah (Baba Basra 123a) states that Dina was born with a twin sister.
11) When Yosef was born and Rochel said: "יוסף ה' לי בן אחר" (ל:כד), she was Davening that Shevet Binyomin should not go into Golus with the ten Shevatim (Bereishis Rabba 73:6).
12) The last letters of "אעזבך עד אשר אם עשיתי" spell the name Mordechai to allude to the fact that after him there would be no more miracles that could be included in the *Kisvei Hakodesh* (Nachal Kedumim, in the name of Rabbi Eliezer Mi'Germaiza.)
13) The *Akeida* took place on them (Panei'ach Raza 28:11).
14) Luz (Bereishis Rabba 69:8, Sota 49b).

NOW AVAILABLE

The sefer **נר מתתיהו** is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing *torahlodaas@gmail.com*
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood. Please be in touch via email.

The sefer **מצא טוב** on **שמחות** and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: *TorahLodaas@gmail.com*

The material for this issue has been reprinted from previous years